

СЕКЦІЯ 10

Післявоєнна відбудова економіки України на засадах сталості.

УДК 332.656

Сакун О.С., д-р екон. наук, доцент, професор кафедри менеджменту
Приватний заклад вищої освіти «Університет трансформації майбутнього», м. Чернігів, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА ЛОГІСТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Ключові слова: логістика; логістичні операції; прикордонні регіони; особливості логістичних операцій; післявоєнне відновлення; реалізація логістичних операцій

В сьогоденнішніх реаліях повномасштабної війни в Україні роль логістичних операцій у прикордонних територіях полягає окрім здійснення ключового впливу на ефективність ведення бізнесу та задоволення споживчого попиту на транспортування, ще й у виконанні забезпечення безпеки та гуманітарної місії по відношенню до соціально вразливих груп суспільства (постраждалі внаслідок бойових дій; внутрішньо переміщені особи; люди, що втратили житло через війни; евакуйовані з окупованих територій тощо), а також ресурсне забезпечення виконання завдань Збройними силами України (провізія; матеріально-технічне забезпечення; засоби зв'язку, захисту, засоби для виконання бойових завдань тощо).

В перспективі логістичні операції можуть відігравати важливе значення для процесів післявоєнного відновлення особливо в прикордонних до ворожих країн регіонах та прифронтових територіях, де відбулися значні руйнування, адже від якості та швидкості ресурсо забезпечення відбудови залежить її результативність.

В рамках проведеного дослідження було запропоноване авторське визначення поняття логістичних операцій прикордонного регіону, як складної системи взаємоузгоджених дій та процесів, спрямованої на оптимізацію часових та фінансових затрат на переміщення та зберігання всіх видів ресурсів від джерела до кінцевого споживача з дотриманням вимог безпеки та врахуванням всіх ризиків на прифронтових та близьких до країни-агресора територіях. Дані операції передбачають планування, координування, управління транспортуванням та зберіганням на складі, дотримання умов збереження якості, конфіденційності та захист (в окремих випадках стратегічної значущості), облік тощо.

Виходячи з множинності виконуваних функцій та задач логістичних операцій в прикордонних регіонах в умовах воєнного часу особливості їх організації та реалізації доцільно згрупувати за такими групами:

- інфраструктурні (неможливість використання традиційних налагоджених маршрутів через знищення, пошкодження або непридатність традиційних шляхів; необхідність побудови нових маршрутів в умовах воєнних ризиків; часткове або повне знищення та/або пошкодження транспортної інфраструктури; значне перевантаження маршрутів в прикордонних регіонах західної частини країни; динамічна зміна логістичних маршрутів через бойові дії та атаки з боку росії; відчутна нестача автотранспорту у регіонах, наближених до лінії бойового зіткнення, що спричинено відсутністю можливості для в'їзду транспортних засобів із-за кордону та недостатністю наявного [1]; відсутність великих логістичних хабів в тих прикордонних регіонах, де здійснюються ключові експортно-імпорتنі операції [2]; розвиток міжнародного співробітництва щодо здійснення перевезень, експортно-імпорتنих операцій, відновлення та побудови транспортної інфраструктури; впровадження європейських стандартів відновлення та утримання транспортних шляхів прикордонних регіонів [2]);

- ризикові (підвищений рівень ризику щодо збереження вантажу під час транспортування через територіальну близькість до зони бойових дій або ворожих кордонів; ускладнений доступ до кінцевого отримувача через близьке розташування до кордонів з країною-агресором або лінії фронту; високий рівень безпекових ризиків під час транспортування та зберігання вантажу; невизначеність кінцевих термінів постачання та оплати; непередбачуваність подальшої ситуації в прикордонних та прифронтових зонах, що

прямим чином впливає на транспортні шляхи; вимушений відхід від довготермінового зберігання вантажів на складах з позиції безпеки; кризові прояви у паливній сфері);

- економічні (обмеженість або дефіцит ресурсів, які підлягають розподілу; зростання витрат на експорт при одночасному зниженні цін на доставку імпорту, що пояснюється переважанням гуманітарних вантажів, які рухаються Україною [1]; зростання вартості транспортної логістики [3]; зростання вантажообігу через посилення співпраці з країнами Європейського Союзу; розширення сфери логістичних послуг українських компаній через зростання попиту на вітчизняну продукцію від українців, які виїхали за кордон у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії; впровадження певних пільгових умов щодо здійснення логістичних операцій; акумулювання закордонних інвестицій та приватного капіталу з метою розбудови принципово нової мережі логістичних хабів на західних територіях країни [2]; розширення застосування механізму державно-приватного партнерства для відбудови транспортно-логістичної системи у прикордонних регіонах);

- організаційні (умови скорочених термінів транспортування через важливість вантажу, наприклад, у випадках із постачаннями для ЗСУ або терміново необхідних ресурсів для потерпілих внаслідок бойових дій; посилення застосування сучасних інформаційних технологій для удосконалення процедур перетину кордонів з країнами-партнерами; посилення співпраці з логістичними компаніями європейських країн, а отже можливість удосконалити процеси організації та реалізації власних логістичних операцій; велике навантаження на існуючі пункти пропуску через кордон у західній частині нашої країни спричинили відкриття нових таких пунктів).

Отже, на сьогодні логістичні операції прикордонних регіонів є важливим фактором підтримки вітчизняної економіки та обороноздатності нашої держави. Вони супроводжуються рядом проблем і викликів, які сформували особливості їх здійснення. Водночас вимоги різких змін підходів та пошуку нових можливостей для здійснення логістичних операцій в прикордонних регіонах стали стимулами розвитку та відкриття нових перспектив для досягнення поставлених завдань, зокрема, підвищення ефективності здійснення логістичних операцій в прикордонних регіонах потребує підвищення рівня використання інформаційних технологій та системного підходу в їх організації.

Список використаних джерел: 1. Росола У. В., Гладинець Н. Ю., Нестерова С. В. Функція логістики в організації виробництва підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука»*. 2022. №2. С. 303-309. 2. Гнедіна К.В., Нагорний П.В. Сучасний стан логістичної інфраструктури прикордонних регіонів в умовах воєнного часу. *Економіка та суспільство*. 2024. №65. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4379>. 3. Пешко М., Завербний А. Проблеми та перспективи зміни ланцюгів поставок з метою мінімізування втрат під час війни. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-5>.

УДК 338: 656

Гнедіна К.В., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОТРЕБ ВОЛОНТЕРІВ У ВДОСКОНАЛЕННІ ЛОГІСТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ В КОНТЕКСТІ ВІДБУДОВИ ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОСТІ

Ключові слова: логістика, логістичні операції, логістична інфраструктура, логістична система, волонтери, прикордонні регіони.

Стійка та надійна логістична система виступає важливим чинником безперебійного функціонування підприємств різних секторів економіки, а також має велике соціальне значення для повного та своєчасного забезпечення ресурсами різних груп споживачів. Рівень ефективності функціонування логістичної системи України, відповідно до аналізу динаміки Індексу ефективності логістики (Logistics Performance Index), знизився внаслідок дії чинників